

Gule Sider

INFORMASJONSAVIS FOR MO INDUSTRIPARK

NR. 1 – 2018

Industrialiserer skrogproduksjonen

Initiativtaker og teknisk tegner, Roger Ulriksen ved Akvagroup, Helgeland Plast.

Helgeland Plast har snudd opp ned på skrogproduksjonen av de populære Polarcirkel-båtene. Dette har ført til kortere produksjonstid og raskere leveringstid. Side 10.

Mo Industripark kåret til nordnorsk vinner av Avinors Made in Norway pris, side 4-5. | Et helt arbeidsliv på samme sted, side 6-7 | Næringslivet kom med innspill til nasjonal digitaliseringsstrategi, side 16-17

Nordens lengste lagerhylle!

Vi er en nordnorsk samarbeids-partner og leverandør av utstyr og forbruksvarer til industri, bygg/anlegg og offshore.

TOOLS

TOOLS Løvold AS

Koksverksgt. 1, 8622 Mo i Rana
Tlf. 75 12 66 00 | www.lovoldas.no

Moderne verksted

Vi produserer, kontrollerer og sertifiserer alle typer wire- og løfteredskaper. I tillegg utfører vi analyser, design og produksjon av marinforankring.

Løvold®

Kvalitet i alle ledd

Klinkerveien 6-8, 8006 Bodø
Tlf. 75 50 44 00 | www.lovoldas.no

TESS®

SLANGER - TJENESTER - DVHP

Avd. Tess Mo Industripark E-post rana@tess.no

Tlf: 75 13 63 00 • Fax: 75 13 63 01

24 t vakttelefon: 962 26 796 • www.tess.no

AEO

AEO NORDLAND AS
aeonordland@aeo.no
www.aeo.no

24 t vakt- telefon

Tlf.: 75 12 00 00
Faks: 75 12 08 91
Mo i Rana: 416 78 303

CIRCLE K

DNB

Bank fra
A til Å

Leder av Arve Ulriksen
administrerende direktør i Mo Industripark AS

GULE SIDER, informasjonsblad for disse bedriftene:

AGA Kantinedrift og Catering AS,
AVANTI engineering AS, Byggservice
Rana AS, Celsa Armeringsstål AS,
Glencore Manganese Norway AS,
Elkem Rana AS, Harsco Metals
Norway AS, Helse & Sikkerhet
SA, Industriprosjekt AS, Inventum
RTD AS, Itet AS, KIS Nord AS, avd.
Mo, Kunnskapsparken Helgeland
AS, Miljøteknikk Terrateam AS,
MIP Regnsaksservice AS, Miras
Solution AS, Mo Fjernvarme
AS, Mo Industripark AS, Mo
Industritransport AS, MOMEK Group
AS, MoTest AS, OpusCapita AS,
PricewaterhouseCoopers AS, Rana
Gruber AS, Rana Industriterminal AS,
Rana Utviklingsselskap AS, Ranfjord
Fiskeprodukter AS, Relacom AS,
Norwegian Refractory Company AS,
Siemens AS, Industry Solution Division,
SINTEF Molab AS, SMA Mineral AS,
TESS Rana AS, T. T. Kran og industrielt
vedlikehold AS, ID Reklame,
Østbø Rana AS.

I redaksjonen MIP Info:

Ansv. utgiver: Arve Ulriksen
Jan Gabor, mobil 907 46 046
Tonje Nermark, mobil 467 78 409

Tekst, foto og design:
Mye i Media AS

Trykk: ID Reklame

Tips til Gule Sider kan sendes til:
Tonje Nermark, mobil 467 78 409

Mo Industripark as

Vi har et omdømmeproblem i nord

De siste årene er det flere som har hevdet at Nordland er fylket som har havnet mellom to stoler. Disse har kanskje litt rett, når vi ser hvordan et robust Trøndelag er blitt enda sterkere samtidig som Nord-Norge-debatten er endt opp i en voldsom intern krangel. Nå er fokuset rettet mot Troms og Finnmark som nylig har inngått en kontroversiell fylkesavtale men som fortsatt må finne frem til fruktbare samarbeidsløsninger som kan forene de to fylkene. Andre mener at vi lever godt i Nordland uten noen særlig nasjonal oppmerksomhet. Selv er jeg i tvil om denne lykken

Jeg mener at Nordland har et sterkt behov for å bli lagt mer merke til enn hva som er tilfelle i dag. Vi er i ferd med å bli en av Norges aller sterkeste næringsregioner, med en økonomisk vekst og utvikling de siste årene langt over landsgjennomsnittet. Samtidig er Nordlands befolkningsutvikling meget bedrøvelig, noe som også er tilfellet i Troms og Finnmark. Vi bør snart kunne

konkludere med at bildene, eller som noen ville sagt - flosklene - om «mulighetens landsdel,» eller «mulighetens fylke,» med de klassiske naturskjønne nordlysbildene med tilliggende herligheter, ikke er tilstrekkelig som budskap når det kommer til identitetsbygging og rekruttering.

Minkende humankapital

Vi har store utfordringer knyttet til å beholde våre oppvoksende ungdommer i fylket. Samtidig som vi må få verden forøvrig - inkludert de mange titusener av utflyttede nordlendinger - til å se at mulighetene i nord for både jobb og trivsel er enorme. Nordland har for eksempel på femte året en økonomisk vekst helt i nasjonens toppklasse. Vi er sannsynligvis også det fylket i Norge som er best posisjonert for å møte fremtiden om en legger naturressursene til grunn.

Men, denne fremtiden vil ikke fortone seg like glansfull dersom vi i skolen, media, departementer, direktorater, finans-Norge og Storting ikke slipper til med fortellingen om vår fantastiske arena. Den samme problemstillingen er gjeldende for både Troms og Finnmark, som også opplever god økonomisk vekst men som i liten grad klarer å rekruttere flere folk til å flytte nordover. Vi ser

en urbaniseringstrend i nord som i resten av verden, og de stedene som vokser mest befolkningsmessig er de store byene Bodø og Tromsø. Men folk som flytter hit kommer stort sett fra resten av landsdelen, noe som fører til økende press på tjenestetilbud og infrastruktur i byene kombinert med en økende mangel på arbeidskraft og tilbud i resten av landsdelen. Hadde det ikke vært for tilstrømmingen av utenlandsk arbeidskraft ville vi hatt en enda kraftigere nedgang i befolkningsveksten, i tillegg til at flere steder langs kysten i Nord-Norge ville vært tilnærmet avfolket.

Sjeldent brakt på banen

Jeg er noe overrasket over at det tilsynelatende er liten nasjonal og regional debatt om Nordland og resten av Nord-Norges flate befolkningsutvikling. Nordland, Finnmark og Sogn og Fjordane konkurrerer om å ligge på bunnplass, og prognosene fremover er ikke særlig oppløftende. For nasjonens fremtidige økonomiske utvikling er det viktig at de nordligste fylkene bemannes kraftig opp. Dersom flere flytter nordover, vil dette kunne minske presset på byene i sør, der vi for øvrig ser en voldsom fortetting og stadig stigende priser.

Alle sektorer taper på at befolkningstallene peker i feil retning. Dersom landsdelen hadde hatt en befolkningsutvikling lik landsgjennomsnittet, ville vi ha vært mange titalls tusen flere innbyggere i løpet av få år. Som følge av at flyttestrømmen fører til negativ befolkningsvekst mange steder er det er bygd noen tusen færre boliger, solgt noen tusen

færre stasjonsvogner, det er behov for noen hundre færre klasserom, lærere og så videre. På landsbasis har vi tapt 2700 milliarder kr av humankapitalen de siste 10 årene fordi stadig færre er i arbeid.

Jeg etterlyser noen djerve politikere som kan bidra til å sette befolkningsutviklings-spørsmålet på dagsorden. Det hjelper lite å rette pekefingeren mot Oslo. I stedet må vi spørre oss selv om hva vi som bor her kan gjøre og hva vi kan foreslå for å fremme attraktiviteten, stå-på viljen og selvilliten i landsdelen.

Blir vi lagt merke til?

Vi genererer få nasjonale nyheter fra Nordland, Troms og Finnmark. Vi blir dermed ikke oppfattet som tung nok i mange vektskåler som legger de fleste samfunnspremisser og planer. Som nasjonal påvirkning har vi også en lang vei å gå. Hvis ikke fylkene oppfattes som «god nok» for våre egne, kan vi neppe forvente at andre skal føle magnetens kraft.

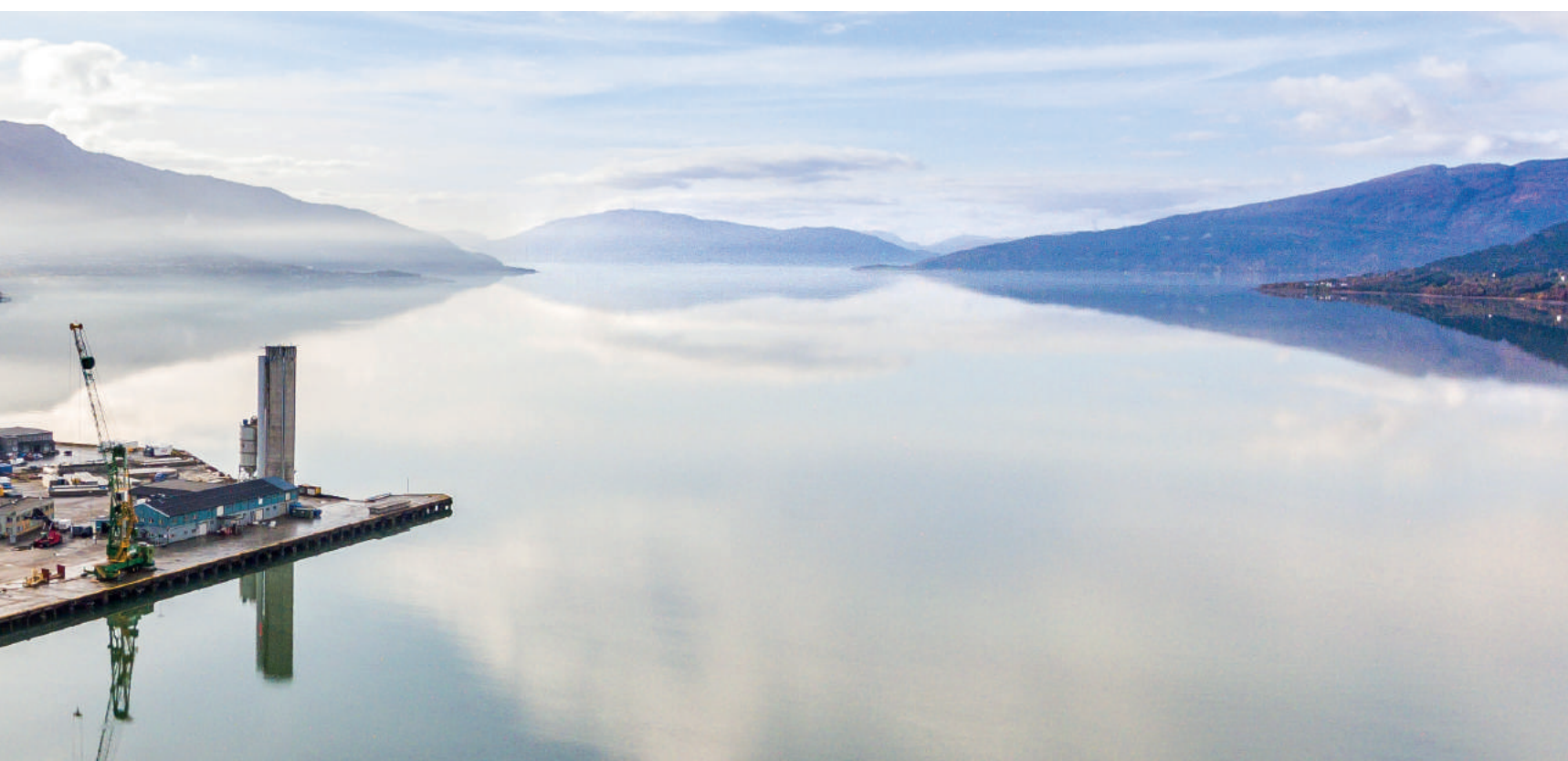
For oss som lever og satser i Nordland vet vi at vi bor i et fantastisk fylke. Jeg tør å påstå at våre naboer lengre nord har den samme oppfatningen om sine respektive fylker. Vi har mange attraktive og utfordrende jobber som krever både akademisk og yrkesfaglig bakgrunn. Dette kombinert med fantastiske forhold for natur og fritidsopplevelser gjør at vi kan tilby en unik pakke som få andre steder kan konkurrere med.

Eget prosjekt

Tiden er overmoden for å sette Nordlands befolkningsutvikling høyere opp på den fylkeskommunale dagsorden. Det bør rett og slett forberedes og utvikles et eget prosjekt og markedsføringsplan for å løfte frem fylkets fenomenale fortrinn. Jeg finner det naturlig at det i Nordland er våre fylkespolitikere og fylkesrådet i Bodø som tar initiativet. Dette er en tverrpolitisk utfordring fordi vi er mange som bør føle et ansvar for at flotte Nordland er det fylket som tidvis lekker flest ungdommer.

Næringslivet, arbeidslivets parter, Nord Universitet, Kommunens Sentralforbund i Nordland og andre gode krefter i fylket bør kunne sette seg sammen for å utvikle strategisk handling. Jeg ser for meg en omfattende markedsføringskampanje med en tydelig målsetting om å forbedre Nordlands omdømme som første steg. Dette er vel også noe både Troms og Finnmark bør vurdere i tiden fremover når den krevende fylkessammenslåingsprosessen skal forankres.

Kunne vi skapt en nasjonal kampanje for å vise de mange mulighetene i nord for Ola og Kari Nordmann? Det er vi selv som må fortelle de gode historiene fra vår fantastiske landsdel - hvor en både kan lykkes og trives. Det er høyst nødvendig at noen kloke hoder samles og det vil kreve kreativitet og budsjett til markedsføring. Det vil riktignok koste tid og penger, men det vil koste langt mer å miste enda flere ungdommer ut av fylkene i Nords tjeneste.

F.v. Ordfører i Rana Kommune Geir Waagee, administrerende direktør Arve Ulriksen og markedssjef Jan Gabor ved Mo Industripark, og lufthavnsjef Flemming Berthelsen.

Mo Industripark kåret til nordnorsk vinner av Avinors Made in Norway pris

Avinors prosjekt Made in Norway ble startet våren 2017 med mål om å løfte frem initiativer og bedrifter som sørger for verdiskapning både lokalt og nasjonalt i sitt virke. Rundt 1000 bidrag ble sendt inn og i hver region er det nå kåret en vinner. Mo Industripark as er kåret som vinner i Nord-Norge for sitt målrettede fokus på grønn industri gjennom programmet MIP Bærekraft.

– Vi kunne ikke vunnet en slik pris uten våre nære samarbeidspartnere Rana Gruber, Celsa Armeringsstål, Elkem Rana og Glencore i Mo Industripark, vekstmiljøet i Rana som Kunnskapsparken Helgeland, Sintef Helgeland og Rana utviklingsselskap, og ikke minst Rana kommune og Nordland fylkeskommune på virkemiddelsiden, uttaler

administrerende direktør i Mo Industripark AS, Arve Ulriksen.

Oppmerksomhet som motiverer

– Denne prisen motiverer oss til å fortsette det gode arbeidet og jeg tror også det er en bekreftelse på hvor langt man kan nå ved samspill. Alt hadde sin begynnelse i vår satsing mot å bli en grønn industripark i verdensklasse, og prosjektet vårt MIP Bærekraft. Det er veldig hyggelig at vi får nasjonal oppmerksomhet for den jobben som er gjort, sier Ulriksen.

MIP Bærekraft er en systematisering og koordinering av den omfattende satsingen på gjenvinning som har pågått over mange år i Mo Industripark. Prosjektet, som ble startet opp i 2015, har tre hovedområder; energieffektivisering, sirkulær økonomi og utslippsreduksjoner. Ambisjonen var å oppnå over 15 utviklingsprosjekter, styrke

tilstedeværelsen av forskningsmiljø i regionen samt være en del av internasjonale prosjekter som søkte på EU midler, i tillegg til å få til to nyetableringer i parken, i løpet av en treårsperiode.

– Fremtidens konkurransekraft er grønn og de grønne løsningene er gjerne de som er mest lønnsomme da ressursutnyttelsen blir optimalisert. I tillegg er det viktig at industrien er i forkant av stadig strengere miljøreguleringer som har kommet de senere årene og som det vil være økende fokus på også i fremtiden. Dette har MIP Bærekraft-programmet vært med på å løfte frem. Nå har vi over 25 ferdigstilte, pågående og planlagte prosjekter som er et direkte resultat av MIP Bærekraft, forteller Ulriksen.

Har styrket regionens posisjon

– Programmet har også bidratt til etablering av Sintef Helgeland, som for øvrig er

Avinors Made in Norway-pris ble utdelt av lufthavnsjef Flemming Berthelsen og ordfører i Rana kommune, Geir Waage.

prosjektleder i MIP Bærekraft-programmet, og har i tillegg styrket innovasjons- og kompetansemeglingsarbeidet i regionen gjennom blant annet aktivt eierskap i både Sintef Helgeland og Kunnskapsparken Helgeland. Gjennom blant annet MIP Bærekraft har Mo Industripark as også vært en av flere bidragsytere for å etablere samt oppnå nasjonal ARENA-status for to klynger; Olje og gassnettverket Helgeland og Arctic Cluster Team (ACT).

Videre har programmet, sammen med andre aktører, jobbet frem etableringen av to Forskningsentre for miljøvennlig energi, såkalte FME'er, hvor det ene går på energieffektivisering i industriprosesser, og to BIA-nettverk (Forskningsrådets Brukerstyrt innovasjonsarena-nettverk) innen henholdsvis sirkulær økonomi og industriell innovasjon og konkurransekraft.

– Gledelig er det også at arbeidet har bidratt til etablering av selskap innen kraftproduksjon, tiltrukket seg datasenteraktører samt sørget for økt aktivitet for leverandørmiljøet i Mo Industripark, sier markedsdirektør i Mo Industripark as, Jan Gabor. Men vi har tilgjengelig areal og øvrig infrastruktur

til nye selskaper som ønsker å være en del av en grønn industripark i verdensklasse, tilføyer Gabor.

Mobilisering i industrien

Enova har tidligere omtalt Mo Industripark som norgesmester innen energigjenvinning da vi gjenvinner mer enn 25 prosent av energien som årlig forbrukes i parken. I tillegg er ressursstrømmene i parken svært effektive, og et område som stadig er under forbedring. En bedrifts overskuddsmasse er en annens råstoff, noe som gjør Mo Industripark både mer konkurransedyktig og mer miljøvennlig.

– Jeg er svært stolt over at vi har lyktes så godt som vi har med flere av våre initiativer. Med dette programmet har vi gått bredt ut og industrien har virkelig mobilisert og lagt inn en solid innsats hele veien, som nå gjør at vi har en god posisjon opp mot bransjeledende flaggskip. Dette har flere tunge aktører nasjonalt fått med seg og MIP løftes stadig frem som et eksempel til etterfølgelse av nasjonale politikere og næringslivsaktører. Også internasjonalt vekker MIPs målrettede satsinger mot å bli en grønn industripark i verdensklasse interesse. Nå er vi kommet dithen at vi

kan begynne å høste resultatene av det harde arbeidet og vi tror på god effekt utover gevinstene som allerede er hentet ut. Industrien fortjener all honnør og denne prisen er en svært hyggelig anerkjennelse av den innsatsen som er lagt inn, sier en fornøyd Ulriksen.

Landsdelens industrihovedstad langt fremme

– Mo Industripark ligger både nasjonalt og internasjonalt langt fremme i det grønne skiftet, på bærekraft og sirkulær økonomi. Denne prisen bekrefter Mo Industriparks posisjon og bekrefter at Mo i Rana er landsdelens industrielle hovedstad, så gratulerer så mye med prisen, utrykte ordfører i Rana kommune, Geir Waage under overrekkelsen.

Innovasjon Norge har vært samarbeidspartner på Made in Norway prosjektet sammen med Norsk Forskningsråd, DOGA, Ferd, Abelia og Virke. En fagjury med representanter fra samarbeidspartnere avgjorde de regionale vinnerne og folkets stemmer avgjorde folkets favoritt.

Fv. Anton Graven, statsminister Erna Solberg og Bodil Graven.

Et helt arbeidsliv på samme sted

Anton Graven gikk inn porten på Norsk Jernverk i 1966 for å legge seg opp lommepenger. Åtte år senere, i 1974, kom Bodil inn samme port. Det var starten. Året etter var de gift.

– Vi hadde møttes før, men det var der vi ble forelsket. Det gikk fort. Vi forlovet oss høsten 1974 og i 1975 giftet vi oss. Da hadde vi allerede ei lita jente på seks måneder, smiler Bodil Graven.

Ved utgangen av 2016 var arbeidslivet i Celsa Armeringsstål over, og Bodil ble pensjonist. Ved påsketider året etter gikk også Anton Graven av med pensjon. Men under en familiedag for Celsa i Klokkehagen ble han spurt om å bidra litt til.

– Det kom en forespørsel om jeg kunne gi en håndsrekning og lære opp en person, og støtte opp litt når det var lite folk. Så jeg jobbet et par måneder i høst, og det er meningen jeg skal jobbe fram mot mars, Forteller han.

– Det har vært godt å bli pensjonist, men etter 4-5 måneder hjemme, savnet jeg kollegene, legger han til.

– Du ble vel lei av å være hjemme med kjerringa, sier Bodil spøkefullt.

Godt miljø

Anton Graven har over 50 år bak seg i industriparken. Da han startet i 1966 var det bare meningen at han skulle jobbe der i 4-5 måneder. Han hadde gått ett år på framhaldsskolen, et mer praktisk rettet

alternativ til realskolen, etter de obligatoriske sju årene på folkeskole. Faren til en kompis var leder for driftskontoret på laben på Norsk Jernverk. Han gikk med på at 15 år gamle Anton kunne få bære post i noen måneder.

– Planen var å være der over vinteren, før jeg skulle finne på noe annet. Men jeg ble der i 50 år. Man fant seg jo til rette. Det er et godt miljø og gode kolleger, uttrykker han.

Kvinnene inntar Jernverket

For Bodil Graven ble det tre år på realskolen og ett år på folkehøyskole i Trøndelag. Da hun kom tilbake til Rana etter året på Bakketun i Verdal, var det få jobber for kvinner. Hun jobbet en periode som bud for Adresseavisen, før hun fikk jobb som bud for en tanntekniker.

– I en matpause hørte jeg at de skulle ta inn kvinner på Jernverket. Da gikk jeg opp og snakket med personalsjefen som satt i gulbygget. "Følg etter de der" sa han, og pekte mot 5-6 kvinner som var på vei inn porten. Dermed kom jeg inn sammen med den gjengen som en prøveordning. Det hadde aldri vært kvinner i produksjonen før, mimrer hun.

Økonomisk ble det en ny hverdag for henne. Der hun før hadde tjent 100 kroner i uka, tjente hun nå 100 kroner skiftet. Men nokså kjapt ble hun gravid med parets første barn. Hun jobbet fram til hun var i åttende måned. Da fikk hun permisjon uten lønn i tre måneder.

– Hun var den første produksjonsarbeideren som ble gravid. Det var ikke tatt høyde for det, forteller Anton.

Det endte med at Bodil måtte slutte en periode. Hun returnerte som ferieavløser i 1977 og ble der frem til utgangen av 2016.

– I starten var vi på ulike skift. Vi traff hverandre omtrent kun i de tre ukene med ferie på sommeren. Vi hadde barn, og uten barnehage måtte vi få kabalen til å gå opp helt på egenhånd. Anton måtte være våken til jeg kom hjem fra skift. Jeg vet nesten ikke hvordan vi fikk det til, sier Bodil.

– Det var andre tider, føyer Anton til.

Bred erfaring

Etter å ha jobbet som bud ett års tid, startet Anton mot slutten av 60-tallet med å preparere prøver på laben. Da han fylte 18 år ble han prøvetaker på Koksverkskaia og Jernverkskaia. Så ble det militærtjeneste, før han returnerte til industriparken og begynte i varmegropa og delvis stripperhallen. Da den malmbaserte løypa ble lagt ned i 1989, søkte både Anton og Bodil seg over til kombiverket, som da het finverket.

– Jeg begynte noen måneder før Bodil.

Jeg var kranfører samt litt her og litt der. Etter hvert ble jeg prosesskontrollør, altså en av de som godkjenner sluttproduktene – måling, veiing, strekking. Der har jeg vært siden 1993/94, forteller Anton.

Omstillingen

Gjennom 1980-tallet skjer det en omfattende omstrukturering og effektivisering ved Norsk Jernverk. I 1988 besluttet norske myndigheter å legge ned den malmbaserte stålproduksjonen og konsentrere den skrapbaserte produksjonen om ett verk – i Mo i Rana. Beslutningen kom etter mer enn ti år med omstrukturering av internasjonal stålindustri, som følge av stålkrisen i 1975. Råjernverket ble som følge av omstillingen bygd om til produksjon av ferrolegeringer. Fundia Armeringsstål ble startet opp i 1992 i kjølvannet av omstillingen og stålverket og armeringsvalseverket ble etablert som et selskap. I 2006 ble foretaket ble kjøpt opp av spanske Celsa Group som i 2007 opprette selskapet Celsa Armeringsstål.

– Det er takket være spanjolene det er drift i dag, de har satset stort, påpeker Anton Graven.

Etter omstillingen tok både Anton og Bodil fagbrev som metallformer. Først Anton, og så Bodil etter at han var ferdig drøyt tre år senere. Det var en utfordrende periode.

– Han var bort hele tiden – først jobb, og så skole etter jobb. Da han var ferdig noen år senere, var det min tur. Det var tungt å gå på

skole. Matte og kjemi var fagene jeg dumpet i på realskolen, så jeg var veldig stolt av at jeg fikk tatt det fagbrevet! Vi gikk opp i lønn også, forteller hun.

Møtte Erna Solberg

Før jul var de tilbake i parken. Anledningen var at Erna Solberg var på besøk i forbindelse med Agenda Nord-Norge konferansen som ble avholdt på Mo i 2017. Statsministeren tok seg tid til å møte flere som har svært lang fartstid fra noen av bedriftene i industriparken, og ekteparet Graven var blant dem.

– Jeg er ikke akkurat på den siden politisk.

Men hun virket som et veldig sympatisk menneske. Det var lett å kommunisere med henne selv om man kanskje hadde litt ærefrykt i utgangspunktet, sier Anton. Pensjonisttilværelsen går med til å nyte livet på hytta på Sleneset, ta vare på hus og hjem, og sosialisering med venner. Et langt liv med skiftgang har gjort at de ikke alltid har hatt mulighet til å delta når det har skjedd noe sosialt.

– Vi har jobbet skift tre av fem helger i alle år, da var det sjelden det traff når det var sosiale tilstelninger. Det har vært mange ganger vi har måttet melde avbud, mimrer Anton.

– I løpet av det året jeg har vært ute av parken, har jeg truffet og snakket mer med venner enn tidligere. Det er fint, avslutter Bodil.

Statsministeren møtte noen av Mo Industriparks tidligere medarbeidere med lengst fartstid, i forbindelse med sitt besøk til Mo i Rana under Agenda Nord-Norge.

Fv. Benjamin Aspdal ved MainTech og prosjektleder Katrine Stormdalshei ved Lean Senter Nord.

Overfører produksjonsmetodikk fra industrien til dagligvarebransjen

Prinsippene i Lean har sitt utgangspunkt i industrien, men har vist seg å være overførbare til andre bransjer. Bunnpris hadde nylig kick-off for innføring av den populære arbeidsfilosofien, som en av landets første dagligvareaktører.

De fire Bunnpris-butikkene på Mo skal gjennom 2018 implementere et større Lean-prosjekt. Nå har de fått en innføring i Lean som et samarbeidsprosjekt, hvor ledelse og ansatte skal jobbe sammen for å bedre samarbeidet, utvikle bedriften med fokus på bedre kundeopplevelser, effektivisering gjennom å øke omsetningen uten å bruke flere timeverk, kutte

unødvendige kostnader og bli bedre rustet for morgendagens konkurranse.

– Bunnpris Mo i Rana har startet et forbedringsprosjekt for implementering av Lean. For oss er dette et ganske unikt prosjekt da det ikke er kjørt lignende kompetanseløft på dette området blant dagligvarebutikker og kjeder i Norge. I hvert fall ikke i denne størrelsesorden, forteller kjøpmann Ørjan Skonseng som fikk delfinansiert prosjektet gjennom Fellestilltakene, et samarbeid mellom LO og Virke.

Ansatte gleder seg

På planen står felles samlinger for ny kunnskap og erfaringsutveksling, innføring av systematikk for problemløsning

og kontinuerlig forbedring, arbeidsplassorganisering og innføring av standarder, samt visuell målstyring gjennom tavlemøter.

Lean er en arbeidsfilosofi som skal bidra til økt trivsel, styrket konkurransekraft og lønnsomhet. Man skal øke samhandlingen og kommunikasjonen på tvers av enhetene og skape en kultur for forbedring – øke verdiskapingen for kundene og fjerne sløsing. – Dagligvarebransjen er i stadig utvikling og vi driver med produksjon, logistikk og sammenstilling på samme måte som mange industribedrifter. Leans filosofi passer derfor bransjen godt, sier Skonseng som er takknemlig for at det tilbys Lean-kurs lokalt.

Hovedtillitsvalgt for alle de fire Bunnprisbutikkene i Mo i Rana, Tove Valla, synes Lean høres spennende ut og er klar til å brette opp ermene når hun sammen med de andre ansatte skal ta fatt i de nye utfordringene.

– Vi hadde en veldig hyggelig, sosial og faglig kveld sammen. Alle var veldig spente på hva Lean er, og gleder seg nå til å ta i bruk de verktøyene vi skal jobbe med fremover. Vi er positive, gleder oss og tenker at dette skal vi få til, sier Valla.

Passer ulike bransjer

Prosjektleder Katrine Stormdalshei ved Lean Senter Nord og Benjamin Aspdal fra MainTech sto for den praktiske gjennomføringen av kick-off samlingen.

– Det er kjempeartig å se at Lean tankesett og prinsipper også innføres innenfor matvarehandelen. Lean er ikke bransjeavhengig. Bunnpris på Mo er kanskje først ute med Lean innenfor sitt felt nettopp fordi de er i Mo i Rana med sine lange, stolte industritradisjoner, sier Stormdalshei.

Hun er sivilingeniør, har mange års erfaring fra EVRY, Miras og andre industribedrifter i Mo Industripark, hvor hun har jobbet med kvalitetsstyring og forbedringsarbeid.

– Det er interessant og egentlig ganske tøft at

den industrielle produksjonsfilosofien sniker seg inn i andre bransjer, uttaler hun.

Spent på effekten

Arve Ulriksen, administrerende direktør i Mo Industripark as er kjent med Lean fra tidligere jobber og innførte metoden i konsernet for noen år tilbake. Han mener overføringsverdien av Lean til andre bransjer har stort potensiale.

– Lean er en jo produksjonsmetodikk som har røtter fra Toyotakonsernet på 50- og 60-tallet som de har videreutviklet gjennom flere tiår med mål om å effektivisere produksjonen deres. Andre har fulgt etter og på slutten av åtti-tallet fikk metoden for alvor gjennomslagskraft ellers i verden også. Prinsippene er logiske og forholdsvis lettfattelige og har vist seg å være overførbare til alle slags type selskaper. Målet er bevisstgjøring i bedriften rundt produksjonsprosessen og arbeidsflyten for å luke ut tidstyver. Dette er igjen med på å sørge for økt effektivitet, sier Ulriksen.

Lean er et verktøy som hjelper bedrifter å ha fokus på kontinuerlig forbedring i motsetning til «skippertaks» forbedringer, og Ulriksen har opplevd metoden i praksis før han startet i Mo Industripark as.

– Jeg har god kjennskap til metodikken fra blant annet Elkemsystemet og vi har tatt i bruk Lean i MIP-konsernet for et par år siden. Flere større og mindre forbedringsprosjekter i avdelingene er allerede vellykket gjennomført, men det er alltid rom for forbedring, smiler Ulriksen før han føyer til, jeg synes det er spennende at stadig flere bransjer utenfor industrien prøver ut denne metodikken og det blir interessant å høre hvordan de lykkes etter hvert, forteller Ulriksen.

Overfører kompetanse

Lean Senter Nord jobber med rådgivning og skal være en støtte til bedrifter innen ulike forbedringsprosesser. Dette kan være implementering av 5S, verdistrømsanalyser, Lean ståstedsanalyse og annet arbeid innenfor ledelse, kultur og problemløsning.

– Vi har flest kunder innenfor industrien og nå også matvarebransjen.

I vår rolle som coach skal vi sørge for at kompetansen sitter i bedriften og ikke er noe som forsvinner når prosjektet er avsluttet. En vellykket innføring av Lean handler i stor grad om å etablere en arbeidskultur for kontinuerlig forbedring. Det betyr involvering av alle ansatte, avslutter Stormdalshei.

De ansatte ved Bunnpris Mo i Rana gleder seg til å ta fatt på nye utfordringer. Fv. hovedtillitsvalgt Tove Valla og kjøpmann Ørjan Skonseng.

Teknisk tegner ved Helgeland Plast, Roger Ulriksen, prøver ut en ny metode for å effektivisere produksjonen.

Industrialiserer skrogproduksjonen

En målsetting om redusert produksjons- og leveringstid har ført til at Helgeland Plast prøver ut en ny metode. Den snur opp ned på skrogproduksjonen til de populære Polarcirkel-båtene, som foregår i Mo Industripark.

– Jeg foreslo å starte med å bygge et skjelett av spanter som blir sveist sammen for så å bli sveist til pontongen, altså flyterøret, i motsetning til dagens metode hvor vi begynner med pontonger og bunnplater, og tilpasser spantene mot rør og bunnplater, forteller initiativtaker Roger Ulriksen, teknisk tegner Akvagroup, Helgeland Plast.

På denne måten danner spantesettet et slags stivt skjelett som pontongen ligger på. Da blir det mindre tilpasninger i ettertid, noe som igjen fører til kortere produksjons- og leveringstid, forklarer Ulriksen.

Bedrer arbeidsstillingen

Tidligere ble komponentene tilpasset med stikksag i båten.

– Vi snur litt om på produksjonen og prøver nå med maskintilpassede deler for en bedre nøyaktighet. En slik produksjonsmetode gir i tillegg båtene mer formlikhet og vi kan prefabrikkere deler som skal i båten i større grad. Dette vil også føre til redusert belastning på arbeiderne, som har måttet sitte i ugunstige arbeidsstillinger under sveising og montering. I dag må montørene ligge på knærne oppi skroget for å sveise delene sammen. Nå kan de stå i en mer behagelig stilling og gjøre jobben raskere, forteller Ulriksen.

Idéen ble tema for bachelor-oppgaven Ulriksen og tre andre skrev sammen på ingeniørstudiet i Mo i Rana. Han mente opp-ned metoden kunne gi en redusert arbeidstid på 20 prosent og er spent på resultatet.

– For øyeblikket kjører vi et prøveprosjekt hvor vi skal produsere fem båter ved å bruke denne metoden, og det ser svært lovende ut. I

april vil vi ta en avgjørelse på om vi skal bygge opp permanente monteringsjigger for dette. Båtene skal i tillegg testes grundig i vannet før vi konkluderer om vi skal innføre den nye metoden eller ikke, sier Ulriksen.

Reduserer produksjonstiden

Mindre håndverk og mer industriell produksjon er et viktig ledd i målsettingen om å kunne redusere produksjons- og leveringstiden på de populære PE-plastbåtene, som eksporteres til mange kontinenter allerede.

– Vi har et mål om å levere cirka 100-150 båter i løpet av et år avhengig av størrelsen på båtene. Med denne metoden får vi både en enklere og mer effektiv produksjon, forteller Ulriksen som forklarer at denne delen av jobben utføres av personell fra Momek.

– Vi har hatt en utfordring i forhold til leveringstid. Ved å redusere produksjonstiden med 20 prosent håper vi å få kontroll på dette og selvsagt levere enda raskere til kunden, avslutter Ulriksen.

Fv. Daglig leder Jan-Erik Svensson, seniorutvikler Holger Ihrig, seniorutvikler Stian Brandt, COO Dag Gjetrang og teknisk sjef Øyvind Bakksjø.

Årets Nyskaper 2017

Arctic Circle Data Center ble under årets fag- og festaften, Gallaria, tildelt prisen Årets Nyskaper 2017 for deres satsing på ny digital industri.

– Vi synes det er veldig artig å få en slik pris. På verdiskaperfronten er det mye interessant som skjer i Rana, så det var svært hyggelig at denne prisen gikk til oss, sier teknisk sjef i ACDC, Øyvind Bakksjø.

Nyskaping på sitt aller beste

Juryen skriver at "Selskapet ble etablert i 2014 som et ledd i Mo Industripark AS sin digitaliseringsstrategi. Big data, skyløsninger og optimalisering i produksjonsprosesser vil få en betydelig vekst i årene som kommer og vil påvirke måten vi jobber på. Her er ACDC i ferd med å ta en internasjonal posisjon. Satsingen har allerede gitt ringvirkninger for flere aktører i industriparken, samtidig som bredden i parkens tjenestetilbud vokser. På slutten av 2017 kommersialiserte de sin egen skytjeneste, og de er godt i gang med å bygge opp nye typer virtuelle servere, databasetjenester og kunstig

intelligens-tjenester. Nyskaping på sitt aller beste."

ACDC avsluttet driftsåret 2017 med å starte sin kommersielle drift og selskapet har allerede fått flere kunder i sin portefølje.

– Vi har hatt en god oppstart og jobber nå med mindre tilpasninger av ting vi ikke kunne forutse på forhånd. Vi eksperimenterer med nye prosesser og metoder, og da er det ikke alt man kan ta høyde for, men vi jobber for å få klar våre leveranser til avtalt tid, forteller Bakksjø.

Spennende startfase

Selve byggingen av installasjonene i Mo Industripark begynte i august 2017.

– Det har gått veldig fort, men vi er i produksjon og et utvalg kunder tester oss på utviklingsprosjekt for å se hvilke resultat vi klarer å gi. Vi møter bra interesse i markedet og mange synes det er spennende med norske skytjenester. Vi har tatt kontakt med flere aktører i våre egne nettverk for pilotprosjekt, men vi må også bevise at vi kan levere og samtidig være konkurransedyktige på pris, presiserer Bakksjø.

Daglig leder Jan-Erik Svensson forklarer at det i løpet av året kommer flere nye tjenester.

– Vi er i en fase hvor vi fokuserer på å lansere basis skytjenester, i første omgang ved å tilby virtuelle dataressurser, også kjent som "Infrastructure as a Service" (IaaS). Dette betyr at våre kunder kan leie dataressurser som beregningskraft/prosessor, minne/RAM, lagring og nett-oppsett, i stedet for å gjøre tunge, kostbare investeringer på utstyr. Med virtuelle ressurser kan kunden leie disse ressursene hos oss og skalere opp eller ned på timebasis etter faktisk behov – og betale kun for det den bruker. Neste steg er å tilby ferdige løsninger for de mest aktuelle kundefordringene som lagring, datafangst og analyse, maskinlæring, utviklingsplattformer og så videre. Dette kommer senere i 2018. Kundene har et behov for gode, norske løsninger for sky-tjenester. Vårt mål er å imøtekomme dette behovet, sier daglig leder, Jan-Erik Svensson.

Sivilingeniør Sandra Olsen ved MIP Kraftnett informerer om de ulike yrkesmulighetene i Mo Industripark.

Viste frem de mange jobbmulighetene i industrien

Over 50 bedrifter på stand trakk elever og studenter til Karrieredagen 2018 i Ranahallen. Flere bedrifter fra Mo Industripark ville bidra til at ungdommen velger relevant utdanning og yrkesvei ved å presentere jobbmuligheter i sine bedrifter, samt øke sjansen for at flere velger å bosette seg i regionen etter endt utdanning.

Priate bedrifter, offentlige virksomheter, utdanningsinstitusjoner og andre deltok på arrangementet 23. januar som trakk rundt 2000 elever og studenter fra Rana, Hemnes, Nesna, Rødøy, Lurøy, Træna, Grane og Hattfjelldal.

Karrieredagen er et treårig samarbeid mellom industri- og teknologibedrifter, offentlige virksomheter, grunnskoler på

Nord-Helgeland, Polarsirkelen videregående skole, Nord Universitet, Kunnskapsparken Helgeland, Karrieresenteret Mo i Rana, Opplæringskontoret Nord-Helgeland, Ranaregionen Næringsforening og Helgeland Sparebank.

Fagrelaterte konkurranser

Flere av bedriftene tilstede i hallen arrangerte aktiviteter som konkurranser ved sin stand for å fange ungdommenes nysgjerrighet.

Sintef Molab var en av dem som hadde forberedt en fagrelatert konkurranse hvor målet var å lære litt om de mange mulighetene i bedriften. Vinneren stakk av med et nyttig gavekort på en sportsbutikk. – Vi deler i tillegg ut masse informasjon og prøver å synliggjøre bredden av yrkesmuligheter i Sintef Molab, sier faglaborant, Maja Svartkjøneng som representerte en av de mange bedriftene fra Mo Industripark som sto på stand i Ranahallen.

Elkem Rana avholdt også konkurranser ved sin stand, til stor interesse for de fremmøtte, som blant annet kunne gjette på vekten på en uknust ferrosiliciumklump. De hadde også en quiz om Elkem Rana hvor man blant annet måtte svare på hvor mange ansatte det er ved bedriften, hvilken produksjon de har og hvor mange granuler de hadde samlet i en liten boks. Mange entusiastiske ungdommer prøvde seg og to heldige vinnerne fikk flotte høyttalere i premie.

– Det har vært et jevnt trykk i hele dag. Noen har hørt om oss fra før, mens andre vil vite litt mer. Jeg forklarer dem litt om prosessen vår og hva vi bruker produktene våre til, forteller prosessingeniør Mari Lilleng som stilte opp i standard vernebekledning på stand.

Ville vite mer

I tillegg til bedrifter på stand ble det holdt flere foredrag. I tillegg til at rekrutteringsbyrået Adecco snakket om tips for jobbsøking holdt eventyrer og forfatter Samuel Massie

og sivilingeniør Sandra Olsen fra MIP Kraftnett foredrag om sine studievalg og karrieremuligheter.

– Jeg skal stå på stand i dag, men også holde et foredrag der jeg skal fortelle litt om hvordan jeg tok studiespesialiserende realfag på videregående og deretter studerte energi og miljø ved universitetet NTNU. Som ferdigutdannet sivilingeniør ble jeg gjort oppmerksom på jobbmulighetene i Mo Industripark via bedriftspartnerskapet. Vi vil heim, og endte opp med jobb i en av driftsavdelingene i Mo Industripark as, sier Olsen.

Sammen med Kristoffer Weiseth fra MIP Energi delte de ut informasjon om jobbmulighetene i Mo Industripark før de litt senere på dagen ble avløst av Espen Moe fra MIP Kraftnett og Tor Erik Storbekkmo fra MIP Energi.

– De som stopper her virker ganske interessert i å vite litt mer om oss, og det synes jeg er veldig artig. Ungdommene virker enda mer engasjerte i år enn tidligere, forklarer Olsen.

Andrea Opdalshei (16) og Line Sandvær (16) fra Polarsirkelen videregående skole var interesserte i Mo Industriparks miløisatsing. – Jeg vet at Mo Industripark satser på grønn energi, at det er mange bedrifter der oppe og mange ansatte, sier Sandvær. – Og så har de et veldig stort verkstedmiljø. Det

er mange muligheter, så det kan kanskje være interessant for fremtiden, uttrykker Opdalshei.

Fikk bli kjent med produktene

Celsa Nordic med hovedverneombud Rita Fagerjord, formidlet budskapet om at Celsa er en bedrift i vekst med mange spennende jobbmuligheter.

– Vi har laget konkurranser hvor man kan vinne Powerbank eller headset og gir informasjon om hvem vi er. Vi viser i tillegg frem produktene vi lager slik at de kan se og ta på dem, sier Fagerjord som hadde med seg to lærlinger og en medarbeider på stand.

– Vi har hatt bra med besøk på standen. Mange kjenner til verket og Celsastafetten, men de vet egentlig ikke hva vi gjør. Det er mange spennende yrkesmuligheter hos oss som passer både jenter og gutter, understreker hun.

Rana Gruber hadde laget en konkurranse hvor elevene skulle gjette vekten på en malmstein.

– I tillegg til standen har vi fartet litt rundt for å hente inn ungdommene og gi informasjon, forteller industrimekaniker-lærling Tobias Ronesen.

Momek arrangerte en konkurranse hvor vinneren kunne få en Bose høyttaler i premie. På quizen trakk de også ut to heldige vinnere som vant en Osprey tursekk.

– Vi har en ganske stor stand, forklarer industrimekaniker Patrick Paulsen. Sammen med gode kollegaer har han tatt med en lift som tok elevene opp i høyden. I tillegg

stilte de ut ulike mekaniske komponenter, en vannmeisel og et eksosrør til en generator som brukes ved offshorefeltet Norne.

Får fram industrien som attraktivt yrkesvalg

Karrieredagen arrangeres hvert år som et tiltak for å bidra til økt rekruttering til utdanningsinstitusjonene på Nord-Helgeland og sikre høyere gjennomføringsgrad blant elevene, i tillegg til å gjenspeile de yrkes- og karrieremuligheter som finnes i regionen. Med engasjerende konkurranser og informasjonsvillige ansatte på stand, er karrieredagen et viktig sted for flere av bedriftene i Mo Industripark for å møte kanskje noen av sine fremtidige ansatte som lar seg inspirere og fascinere på Karrieredagen.

– Den moderne industrien har behov for alle typer kompetanse. I industriparken trenger vi dyktige fagarbeidere innenfor flere områder. Vi trenger også sivilingeniører og mastergradskandidater innenfor både teknologi og økonomi, folk som er gode på logistikk, markedsfolk og folke med en rekke andre bakgrunner. Ungdommen begynner å få øynene opp for industrien som en spennende yrkesvei, ikke minst fordi vi kan vise til gode resultater og tøffe mål når det gjelder miljø og bærekraft. Det er en profil som er attraktiv for dagens unge. Men vi har fortsatt en stor jobb med å gjøre disse mulighetene kjent, og derfor deltar vi på karrieredagen, sier markedsjef i Mo Industripark AS, Jan Gabor.

Hvert år samles hundrevis av elever og studenter på Karrieredagen som arrangeres i regi av Kunnskapsparken Helgeland for å informere neste generasjons arbeidstakere om jobbmulighetene som finnes i regionen.

Trond Sæterstad fra styringsgruppen i Arctic Cluster Team ønsker velkommen til kick-off for industriklyngen.

Ambisiøse mål for å skape fremtidens industri

25. januar var Meyergården Spektrum fylt med representanter fra prosess- og mineralindustrien samt utviklings- og kompetansemiljø fra Orkanger i sør til Finnsnes i nord. – Arctic Cluster Team (ACT) skal være en spydspiss i bærekraftig omstilling og verdiskaping i Norge, og ARENA-status er et viktig skritt på veien.

Det sier prosjektleder for ACT, Monica Paulsen fra Kunnskapsparken Helgeland.

Markering av ARENA-status

Klyngens første samling i 2018 var også den første samlingen etter at det i høst ble klart at ACT ble tatt opp i det nasjonale klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters og fikk tildelt ARENA-status. Dette ble markert med

litt ekstra stas denne samlingen og det musikalske ensemblet KammeRana åpnet arrangementet med musikk fra Georges Bizets opera Carmen. Designer Kent-Erik Sjursen avduket i tillegg ACT-klyngens nye logo under åpningen, som representerer mangfoldet, kompetansen og dynamikken i klyngen.

ACT-samarbeidet, som blant annet har som mål å styrke industriens bærekraft og innovasjonsevne, ble for øvrig nominert til årets Nyskaper 2017, en pris som deles ut under næringslivets fag- og festaften, Gallaria, i regi av Ranaregionen Næringsforening.

Spyspiss i bærekraftig omstilling

– Prosessindustrien og mineralnæringen i Norge står i dag for cirka 20 prosent av norske klimagassutslipp og har som mål å ha en klimanøytral produksjon innen 2050. Samtidig skal mengden avfall som går til til deponi reduseres betydelig, og

virksomheten skal digitaliseres. For å møte disse store bærekraftutfordringene kreves mer samarbeid, ny kunnskap, økt innovasjonstakt og bedre tilgang til ressurser. De store prosessverkene i nord utgjør kjernebedriftene i samarbeidet og er i førersetet i klyngens arbeid. De vil finne gode løsninger sammen med sine leverandører og Norges fremste forskere, forteller Paulsen.

Målet for ACT er å finne de nye industrielle løsningene som ikke bare vil gagne landsdelen og Norge, men også hele verden. Dette er et krevende stykke arbeid som ingen kan løse på egenhånd. – Dette er ikke en enmanns-jobb for Supermann eller Batman. Vi er mer som et brorskap i Ringenes Herre. Vi trenger hobbitene, alvene og de sterke dvergene. Vi skal skaffe bærekraftige løsninger og være en spydspiss i den bærekraftige omstillingen av Norge. Dette vil styrke industrien lokalt, regionalt, nasjonalt

og globalt, uttrykker en entusiastisk prosjektleder.

Initiativ fra bedriftene

Programleder Hans Eirik Melandsø ved Innovasjon Norge, som også var tilstede under kick-offen, gratulerte ACT med å ha oppnådd ARENA-status og roste klyngen.

– Vi liker spesielt å se at initiativet har kommet fra bedriftene, sier Melandsø og lister opp noen momenter som indikerer et vellykket klyngesamarbeid.

– Det må være høyt aktivitetsnivå og man må tiltrekke seg nye partnere. I tillegg må man kunne dokumentere resultatene samt at man må være synlige. Kriteriene for suksess er vilje og evne til nytenking og endring, og ikke minst å ha klare mål med samarbeidet.

Klyngesamarbeid nytter

Melandsø oppfordrer i tillegg til å bygge tillit. Da vil partnerne se at man kan samarbeide på flere områder, utvikle felles strategier og visjoner.

– Å være en del av et stort, attraktivt miljø, hvor man kan synliggjøre klyngeressursene har gjort at enkelte bedrifter har fått investeringer fra eget konsern. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at bedrifter i klynger har høyere vekst i omsetning og høyere vekst i antall sysselsatte, så klyngesamarbeid nytter, forteller han.

Norsk industri har flere fortrinn i den globale konkurransen og stort potensial.

– Tilgang på fornybar kraft og kompetanse er to av våre største fortrinn. Vi ligger derfor godt an i den globale klimakonkurransen og vi har store ambisjoner om å bli bedre. Fremtiden er på en eller annen måte karbonnøytral og kanskje til og med energinøytral. Vår jobb er å finne veien dit, forklarer Melandsø.

Konkretiserte forskningsprosjekt

BIA-nettverket innen sirkulær økonomi som ble godkjent av Forskningsrådet i høst, hadde også workshop denne dagen og samkjørte andre halvdel av dagen med ACT. Flere av bedriftene er med i begge nettverkene og det var derfor interessant å samkjøre aktivitetene denne gangen for enklere å kunne identifisere hvilke satsinger som passer best i hvilket program.

Et par forskningsprosjekter mot høstens BIA-utlysning ble konkretisert, noe prosjektleder ved Sintef Helgeland Susanne Nævermo Sand er fornøyd med.

– Under workshopen ble det blant annet bestemt at partnerskapet i BIA-nettverket skal posisjonere seg mot et forskningsprosjekt innenfor tversektoriell verdikjedeoptimering. Vi ønsker å styrke den regionale kompetansen rundt hvordan man kan sikre økt verdiskapning, innovasjon og lavere miljøavtrykk i integrerte verdikjeder og klynger gjennom utvikling av helhetlige optimeringsmodeller som skal ta hensyn til både økonomi, miljø og samfunn, forteller prosjektlederen.

Bedriftene som er med i BIA-nettverket er Iris Salten, Miljøteknikk Terrateam, Norcem, Kvarøy fiskeoppdrett, Rana Gruber, Alcoa Mosjøen, Celsa Armeringsstål, Helgeland Plast, Avanti Engineering, Mo Industripark AS, Norsk institutt for bioøkonomi, Elkem Rana, Glencore, Sintef, Nord Universitet, Meløy utvikling og Helgeland Betong.

OM ARCTIC CLUSTER TEAM:

- Arctic Cluster Team er et solid partnerskap med 41 deltakere fra Trøndelag til Troms. Klyngen er bygd opp rundt en kjerne av store prosessbedrifter, og har med partnere fra teknologi- og miljøbedrifter, infrastruktur- og logistikkelskap, finansører og kompetansebedrifter. NTNU, UiT – Norges arktiske universitet og Nord universitet samt SINTEF og Nordlandsforskning deltar for å bidra med kunnskap i arbeidet.
- Det ble kunngjort i oktober at ACT er en av de utvalgte som innvilges ARENA-status, noe som gjør klyngen til spydspiss i bærekraftig omstilling og verdiskapning i Norge.
- En rekke bedrifter fra Mo Industripark deltar i klyngen: Arctic Circle Data Center as, Avanti Engineering, Celsa Armeringsstål as, Elkem Rana, Glencore Manganese Norway, Imtas, Industrivisualisering, Lean Senter Nord, Maintech, Miljøteknikk Terrateam, Momek Group, Rana Gruber, Rana Industriterminal as, Siemens, SINTEF Helgeland, SINTEF Molab, Mo Fjernvarme as og Mo Industripark as
- Noen av de andre bedriftene i klyngen: Finnfjord, Alcoa Mosjøen, Elkem, Yara, Norwegian Crystals, Norcem

BIA-nettverket innen sirkulær økonomi hadde workshop denne dagen og samkjørte andre halvdel av dagen med ACT.

Flere aktører, deriblant Geir Jakobsen fra Brønnøysundregistrene, fortalte om sine satsinger og utfordringer i den nye digitale hverdagen.

Næringslivet kom med innspill til nasjonal digitaliseringsstrategi

Regjeringen er ett skritt nærmere målet om å lage en sektorovergripende, nasjonal digitaliseringsstrategi etter at innspillmøte i Mo i Rana ble avholdt 7. februar. Myndighetene har bedt om innspill fra næringslivet om hvordan de på best mulig måte kan legge til rette for at næringslivet skal kunne utnytte mulighetene som ligger i digitalisering, og reiser i disse dager landet rundt.

Administrerende direktør ved Mo Industripark as og medlem i styringsgruppen til Digital21, Arve Ulriksen, ønsket velkommen til innspillmøtet i Mo i Rana, som var det eneste i sitt slag mellom Trondheim og Tromsø. Flere foredragsholdere fra det private næringslivet og det offentlige delte sine erfaringer med de fremmøtte.

Trenger et digitaliseringsløft

Anders Strøm fra Norwegian Crystals, Christel Halsen fra Statens innkrevingssentral, Alf-Gøran Knutsen fra Kvarøy Fiskeoppdrett og Geir Jakobsen fra Brønnøysundregistrene fortalte hvordan deres virksomhet har tatt i bruk teknologiske og digitale verktøy, og hvilke utfordringer de møter med blant annet reguleringer, infrastruktur og kompetanse. Det ble deretter arrangert gruppearbeid med parallellsesjoner hvor aktørene fikk komme med innspill og refleksjoner.

– Jeg har sett frem til dette, uttrykte sekretariatsleder Trond Moengen fra Digital21 da han åpnet møtet i Mo i Rana.

– Vi skal utvikle og ta i bruk digital kompetanse og teknologi. Men, hvordan gjør vi det i praksis – og hvilke muligheter gir det? Spurte sekretariatslederen salen retorisk.

Landet rundt

Dette er det fjerde innspillmøtet i en serie på ti fra Kristiansand i sør til Tromsø i nord. Den digitale flodbølgen kommer. Dette vil gi

oss mange nye muligheter, og mange norske ledere har høy selvtillit når det kommer til digital kompetanse. Det forspranget vi har hatt på digital kompetanse kommer til å bli visket bort hvis vi ikke tar grep. Dette er også bakteppet for industrimeldingen som ble lagt frem i 2017 hvor digitalisering er en helt sentral problemstilling.

Regjeringen har derfor etablert Digital21 fordi norske bedrifter trenger et digitaliseringsløft. Men for å stake ut best mulig kurs, har regjeringen invitert næringslivsaktører rundt omkring i landet til innspillmøter for å finne ut hvor skoen trykker.

– Vi må ta i bruk de nye teknologiske mulighetene som finnes, men utfordringen ligger både i næringslivets evne til å ta i bruk teknologiske nyvinninger og evnen til å utvikle ny kunnskap, forteller Moengen.

Bredt mandat

Mandatet fra Digital21 er å kartlegge nettopp næringslivets evne og mulighet til å utvikle og ta i bruk ny teknologi og kunnskap i

En rekke næringslivsaktører deltok da Digital21 inviterte til innspillsmøte.

takt med den økende digitaliseringen. Det langsiktige målet for Digital21 er å bidra til økt digitalisering i næringslivet. Digital21 skal gi strategiske råd og anbefalinger til regjeringen om hvordan næringslivet i større grad kan utvikle og dra nytte av kompetanse, teknologi, forskning og utvikling for å utnytte muligheter og møte utfordringer som følge av økt digitalisering.

Kompetanseheving og fornying av lovverk

Digital21 er et samarbeid mellom myndigheter og næringsliv som har til formål å gi svar på hvordan næringslivet skal etablere riktig kunnskaps- og teknologiplattform, og hvordan bedrifter skal bli i stand til å utnytte den. – Vi har utfordringer i forhold til tilgang på kompetanse, kostnader og internasjonal konkurranse. Vi trenger kunnskap om Industri 4.0, og for å lykkes må vi samle og dele kompetansen slik at vi får utnyttet ressursene. Et eksempel er at dagens mekaniker hos oss må være mekatroniker i morgen, og ha kunnskap om pneumatikk, altså utnyttelse av energi ved hjelp av komprimering og ekspansjon av gasser, IT, hydraulikk og automasjon. Vi må tenke annerledes. Vi trenger nemlig arbeidere som forstår helheten og ikke ulike fagoperatører som "bare" ser utfordringer i den andre faggruppen uten å ha proaktive forslag til løsning, sier Anders Strøm fra Norwegian Crystals engasjert.

Han ønsker at skoleverket skal følge utviklingen til Industri 4.0 og utdanne morgendagens arbeidere med korrekt kompetanse.

– Det må legges til rette for et tettere samarbeid

mellom næringsliv og academia, større rammer for subsidiering av erfaringsbasert læringsutvikling, samt et program for etterutdanning av arbeidere i arbeidslivet, poengterer Strøm.

Digitalisering i det offentlige

Christel Halsen, assisterende direktør i Statens Innkrevingssentral informerte om deres prosess rundt å gå fra lukket til automatisert saksbehandling.

– Målet er at brukerne skal saksbehandle sine egne saker, men for å lage disse løsningene må vi jobbe tverrfaglig og internasjonalt. Samtidig møter vi utfordringer om hvordan vi skal sikre informasjonen godt nok. Dagens lovverk er en mulig hindring for oss, og bør justeres raskere slik at vi klarer å tilpasse oss brukerbehovet fort nok, sier Halsen.

Oppdrettsnæringa og stordata

Kvarøy Fiskeoppdrett var også tilstede på innspillmøtet og delte sin erfaring med ekspansjon til utlandet og at dette i stor grad blir muliggjort gjennom bruk av digitale flater. Kvarøy er for øvrig den eneste norske oppdretteren av organisk laks som har sluppet gjennom det amerikanske nåløyet og er blitt godkjent av dagligvarekjeden Whole Foods Market, som selger organiske matvarer produsert på en bærekraftig måte.

– Laksen kan allerede bestilles på nett, og det tar sikkert ikke lang tid før den også blir flydd til amerikanske hjem med drone, forteller Alf-Gøran Knutsen, daglig leder i Kvarøy Fiskeoppdrett.

Digitalisering har blitt en stor og viktig del av deres produksjon.

– Watson, IBMs kognitive teknologi, har en innsamling av data som de blant annet kan bruke for å forutse lusepåslag 14 dager før det skjer. Dette har tidligere vært helt utenkelig. Vi har merder med 20.000 sensorer. Det er stordata vi ønsker å utnytte. Vi har prosjekter som går på digitalisering innen lusetelling, førteknologi, oppdrett offshore, landbasert oppdrett og lukket teknologi i havet. Det gjøres utrolig mye innovasjon i næringa, men vår største begrensning er at vi er et lite selskap med en liten administrasjon. Det er en utfordring å få tak i nok kompetent arbeidskraft, sier Knutsen.

– Vi oppfordrer også myndighetene til å gi FoU-konsesjoner og forenkle regelverket for at vi skal kunne ta i bruk den nye teknologien, føyer han til.

Tverrsektoriell digitaliseringsstrategi

Digital21 har til formål å etablere en helhetlig og samlende strategi på tvers av ulike næringer og bransjer, hvor sentrale aktører innen næringsliv og kunnskapsmiljøer stiller seg bak felles strategiske mål og anbefalte tiltak. Innspillmøtene er en viktig brikke i innsamlingen av informasjon som skal legges til grunn for å utforme en tverrsektoriell nasjonal digitaliseringsstrategi.

Arena-klyngen Arctic Cluster Team og Kunnskapsparken Helgeland fasiliterte møtet i Mo i Rana på vegne av Digital21.

Verksdirektør ved Elkem Rana, Frode Johan Berg.

Ny verksdirektør på plass hos Elkem Rana

– Hele mitt arbeidsliv har jeg vært tilknyttet bedrifter i Mo Industripark, sier nytilsatt verksdirektør ved Elkem Rana, Frode Johan Berg, som har med seg verdifull industrierfaring i bagasjen.

Berg (48) er ranværing, gift og har to barn. Etter seks års sivilingeniør-utdanning ved NTNU i Trondheim flyttet han tilbake til Mo i Rana og startet sin yrkeskarriere i Mo Industripark.

– Jeg var ferdig utdannet i 1996 og fikk jobb på Sintef Molab hvor jeg ble i fire år før jeg gikk til Celsa Armeringsstål. Der jobbet jeg i 18 år og de ti siste årene som valseverkssjef, forteller Berg.

Nå er han klar til å ta fatt på nye oppgaver og har med seg verdifull industrierfaring fra sine tidligere stillinger.

– Jeg har til og med jobbet på råjernverket en

gang i tiden hvor jeg har stått og stampet og brutt renner. Det er en bit historie å ha med seg, sier Berg.

Involvering av de ansatte

Nå skal den nye verksdirektøren innlemmes i en annen type produksjon.

– I industrien er det mye som kan sammenlignes, men Elkem har en litt annen prosess enn Celsa. Jeg går fra valsing av stål til smelteverkproduksjon, men jeg har heldigvis mange dyktige folk jeg kan støtte meg på, forteller Berg.

Elkem-konsernet har et introduksjonsprogram som heter on-boarding, som den nye verksdirektøren har hatt god nytte av så lang.

– Jeg har fått tid på å lære meg systemene, reise og besøke andre verk og til og med vært to dager med professorer fra NTNU for å få best mulig innsikt i prosessene. Jeg har fått en veldig god mottakelse både i Elkem Rana og Elkem-konsernet.

Berg tror på involvering av fagfolkene som jobber i bedriften.

– Vi har utrolig mange flinke ansatte og vi må ha alle med for å nå de viktige målene. Et av disse målene er Elkems nullskade-filosofi. Vi skal begrense all risiko slik at våre ansatte skal gå like friske hjem som det de var da de kom på jobb. Dette vil jeg ha fokus på. Vi skal forsterke vår sikkerhetskultur og oppnå dette målet.

Tar ansvar

Det andre hovedmålet er at Elkem Rana skal ta sin del av ansvaret i forhold til utslipp til luft.

– Jeg er veldig glad for at Elkem har investert 160 millioner kroner til prosjekter som skal bidra til å redusere utslippet av støv til luft. Dette skal brukes på tekniske tiltak i forhold til bedre støvrensing, prosessmessige tiltak som kan bidra til at vi unngår for mye støvdannelse og innkjøp av nytt utstyr. Innemiljøet vil også påvirkes av dette og gi bedre arbeidsforhold for de ansatte, forklarer en engasjert

verksdirektør.

Alle prosjektene skal være gjennomført i løpet av 2018. Flere arbeidsgrupper jobber allerede med tiltakene og viser god framdrift.

– Elkem viser handlekraft når de bestemmer seg for å bruke 160 millioner på verket i Mo i Rana. Det viser at de satser på oss og tenker langsiktig. Det er bra å ha en sånn eier, sier Berg.

Inngår nye samarbeid

Det tredje målet er en kontinuerlig forbedring av alle ledd ved å innføre Elkem Business System (EBS).

– Det vil gjøre oss attraktive for å kunne produsere nye produkter og for fremtidige investeringer. EBS ligner Lean metodikken, som er et godt system for kontinuerlig forbedring av produksjonsprosesser, forteller Berg.

Elkem Rana er medeiere i Lean Senter Nord og mener det er et nyttig konsept for alle bedrifter.

– Jeg mener at innføring av Lean er veldig viktig, og vil gjerne at enda flere bedrifter skal ta i bruk konseptet. Derfor er Elkem Rana medeiere i Lean Senter Nord og bidrar med kompetanse og ressurser, men vi har også et mål om å benytte oss av den samlede kompetansen vi finner der.

Bidrar i klyngesamarbeid

Berg er engasjert og ønsker at bedriften skal bidra til utvikling og verdiskaping.

– Vi har vært en av initiativtakerne til etableringen av Arctic Cluster Team (ACT), som er en klynge med kjernebedrifter fra prosessindustrien fra Trøndelag og opp til Troms. Det er en solid klynge med stort potensial som er med på å skape en bærekraftig utvikling, omstilling og verdiskaping i regionen. Dette er vi veldig opptatt av, sier Berg.

Han understreker viktigheten av samarbeid og at industrien har mange felles utfordringer som må løses nettopp i fellesskap.

– Bærekraftig utvikling, sirkulær økonomi, kompetanseutvikling og de utfordringer og muligheter som kommer med industri 4.0 er betydelige områder hvor vi tror vi kan nå veldig langt om vi står i lag og samarbeider om det. Derfor har vi også inngått en intensjonsavtale med Sintef om et samarbeid om forskning i nord. Elkem ønsker å ligge foran på veien mot lavutslippssamfunnet. Da må driften bli smartere og ha en kontinuerlig omstillingsprosess. Siden vi forventer at en stor del av denne omstillingen vil skje i nord, ønsket Elkem-konsernet å satse på forskning her. Jeg gleder meg til å se hva vi kan få til fremover, avslutter Berg.

Elkem Rana er opptatt av å ta sin del av samfunnsansvaret. Dette har ført til engasjement i blant annet Arctic Cluster Team.

- Her er det mange bra initiativer og ikke minst talent, sier markedsdirektør Jan Gabor.

Drysser nye sponsormidler på lokale initiativ

Orientering, turn, håndball, realfagskonkurranser, festivaler, badminton, fotball, bridge, korps, karate, svømming, speiding, ski og andre vintersporter. Dette er bare noen av aktivitetene som vil motta sponsorstøtte fra Mo Industripark as i 2018.

Med rundt 70 gode søknader var det utfordrende for MIP å velge hvem som skulle innvilges. Markedsdirektør Jan Gabor er imponert over variasjonen.

– Det er et utrolig mangfold av aktiviteter og initiativer der ute som sørger for at vi har et svært rikt fritidstilbud for store og små i regionen. Vi har prioritert aktiviteter som retter seg mot barn og unge. Vi skulle gjerne gitt støtte til alle de flotte initiativene, men det tillater dessverre ikke sponsorbudsjettet. Rundt halvparten av søknadene er innvilget for 2018.

Samfunnsengasjement

Mo Industripark as har i en årrekke, i likhet med mange andre industriaktører i Rana, gitt sponsormidler til aktiviteter som har bidratt til utvikling, trivsel og positivt engasjement for barn og unge i regionen. Flere av aktørene som vil motta sponsorstøtte i 2018 har fått støtte tidligere år. Gabor er glad for at flere av dem har lyktes godt oppigjennom.

– Selv om det for vår del så klart ikke handler om resultater, er det spesielt gøy når noen av de vi er med og sponser lykkes. Flere av

dem har oppnådd sterke resultater både nasjonalt og internasjonalt og har uttrykt at sponsormidler er et nødvendig bidrag for at de blant annet skal kunne ha mulighet til å reise på turneringer for å konkurrere mot de beste. Mange unge tør å satse høyt, det er både inspirerende og imponerende.

Som tidligere år fortsetter MIP as også samarbeidet med en rekke festivaler og arrangementer som Hemnesjazz, Smeltedigelen, Rød Snø, First Lego League, Forskerfabrikken og toppfotballen i Rana. Disse initiativene er i et eget sponsorprogram for større kulturaktiviteter som går på samfunns- og kulturbygging i tillegg til rekruttering til realfagene.

Starter året med nye muligheter

2018 er godt i gang allerede og i en travel hverdag var det gledelig at så mange av mottakerne av sponsormidler hadde mulighet til å stille opp på en liten informasjonssesjon samt kontraktsundertegnelse hos Mo Industripark as en ettermiddag midt i uka.

En av mottakerne er 14 år gamle hopp- og kombinertløper Oda Leiråmo som er en ung og lovende idrettsutøver fra Rana. Hun er glad for sponsorstøtten.

– Det er en kostbar idrett da man trenger utstyr til to forskjellige sportsgrener. I tillegg må jeg reise mye for å kunne delta på konkurranser, så sponsormidlene fra Mo Industripark as betyr veldig mye for meg. Jeg er veldig takknemlig for støtten, sier Leiråmo.

Haukneslaget The Hawks gikk i fjor helt til topps i prosjektkonkurransen i den skandinaviske First Lego League-finalen. Nå skal de ni ungdommene på 12-13 år til Ungarn i mai da de er kvalifisert til First Lego League Open Invitational Central Europe. Der skal 72 lag fra hele verden samles for å konkurrere innen vitenskap og teknologi.

– Sponsormidlene vil bidra til at vi kommer oss til Ungarn slik at vi kan delta på arrangementet. Vi har i tillegg skaffet en del midler selv gjennom kafé og loddsalg. Det blir veldig spennende, og vi er selvsagt glade for bidraget, sier veileder for The Hawks, Yngve Johansen.

Håndballaget Bossmo og Ytteren, jenter 16, fikk også en del av sponsorkaken.

– Dette betyr veldig mye for oss. 30. juni reiser vi til Torre Vieja på treningsleir hvor vi skal være en uke. Det skal gjøre oss enda bedre, så sponsormidlene kommer veldig godt med, sier en av spillerne, Tuva Kristensen.

Bidrar til trivsel

Mo industripark as ønsker å være en positiv medspiller og legger spesielt vekt på tiltak som fremmer samfunnsansvar og samfunnsengasjement gjennom lokal aktivitet innenfor idrett, kultur og ideelle formål, og som styrker rekruttering til industri og industrirelatert virksomhet.

– Vi håper vårt bidrag kan støtte opp om tiltak som bidrar til utvikling, trivsel og positivt engasjement og som på lang sikt kan bidra til å styrke regionens verdiskapning og sysselsetting, avslutter Gabor.

MO I RANA9.-10. MARS 2018RØDSNØ.NO

RØDNØ

DUMDUM BOYS

MORTEN ABEL

LARS VAULAR

ONKL P & DE FJERNE SLEKTNINGENE

IDA MARIA

DATAROCK

EVA WEEL SKRAM

HKEEM

KAJANDER

KJØP BILLETTER PÅ TICKETMASTER.NO

Mack

Hotell.no

MB

RanaBlad

Scandic

DNB

KRAFT

AMU

OSTRO

Mo Industripark AS

KVKK

Bidrar til variert kulturtilbud

Mo Industripark AS er stolt samarbeidspartner til musikkfestivalen Rød Snø som arrangeres 9.-10. mars.

– Gode samarbeidspartnere er essensielt for festivalen, i tillegg til publikumsoppslutning. Mo Industripark as har vært og er meget viktig for oss, og vi jobber også for å gi verdi tilbake. Partnere bidrar til å gi byen og regionen et spennende kulturtilbud som når et stort publikum. De gjør Mo til et bedre sted rett og slett, det påvirker omdømme og bolyst - og tilfører arrangør-kompetanse til byen. Rød snø og Verket har med partnere også bidratt til å løfte frem industrihistorien i Rana. Vi er selvfølgelig veldig glad for at Mo Industripark as er med også i 2018, sier festivalsjef for Rød Snø, Maiken Johansen.

– Hva er unikt med musikkfestivalen Rød Snø?

– At vi har en så stor musikkfestival med en rekke av landets beste artister og live-kanoner i Mo i Rana i mars er unikt. Jeg vil også trekke frem at de frivillige og innleide som bidrar til ei hyggelig og varm stemning.

– Vil det bli noen endringer i år, for utenom programmet?

– Vi flyttet til ny arena i 2017. Så det var i seg selv en stor endring, og det gikk veldig bra. Folk var svært begeistret over at Ranahallen kunne se så kul ut. Vi løftet festivalen lys-messig, fikk flere sitteplasser og DJ-set mellom konsertene. Publikum hadde det varmt og godt og kunne hoppe og danse i t-skjorta foran scena. Vi viderefører dette i år. Vi har artister begge dager spesielt kjente for sine live-kvaliteter og klubbkonseptet mellom konsertene løftes ytterligere og runder av begge kveldene.

– Hva blir årets høydepunkt?

– Totalen er høydepunktet. Dumdum Boys er en av de fire store innen norsk rock, vi har kongen av norsk pop i Morten Abel og Helgelands-fyrverkeriet Ida Maria. OnklP & de fjerne slektingene. Lars Vaular og Datarock setter standard på enhver musikkfest. Nytt nord-norsk popnavn i Kajander blir spennende å se og høre her for første gang og nykommeren Hkeem kommer med megahitsene ingen av oss kan stå rolig å høre på. Eva Weel Skram har med god grunn en stor fanskare her, hun veksler elegant mellom det som treffer midt i hjertet og gir oss klump i halsen, til det mer muntre og dansbare. Legg til klubbkonseptene Get Dancy og Djuxxi og vinterens feteste fest bør være sikret.

Opplevelsesrike reiser med POLAR TOURS

NYE TIDER FOR FLYBUSSEN
- vi kjører alle dager til alle flyavganger

Start på Busstasjonen, Meyergården hotell på nedsiden, Folkets Hus, Søndre gate, Fjordgården hotell, Sørli veien, Helma hotell, Nordl vn, Sagbakken, Ranenget, via sykehuset til Flyplassen.
Pris pr pers. kr. 145,-
- Tur/retur 240,-

Gjeldende fra februar 2018

MANDAG-FREDAG:

	WF768/767	WF 770	WF 761*	WF 771	WF 774	WF 773*	WF 775	WF 776	WF 777
Jernb st	5:30	8:45	10:40	11:35	14:30	15:25	18:20	20:30	
Sykehuset	***	***	***	***	***	***	***		
Røssvoll	6:00	9:15	11:10	12:05	15:00	15:55	18:50	21:00	
Fra flypl ca	7:00	9:40	11:40	12:25	15:35	16:10	19:15	21:25	00:15

LØRDAGER:

	WF 770	WF 771
--	--------	--------

Jernb st	8:45	
Sykehuset	***	
Røssvoll	9:15	
Fra Røssvoll ca	12:25	

SØNDAGER:

	WF 761	WF 774	WF 773	WF 775	WF 776	WF 777
--	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Jernb st	10:45	14:30	15:25	18:20	20:30	
Sykehuset	***	***	***	***	***	
Røssvoll	11:15	15:00	15:55	18:50	21:00	
Fra Røssvoll ca			16:10	19:15	21:25	00:15

(*) Kjøres mandag, torsdag og fredag. (***) Passeres uten tidsangivelse. Avgang fra flyplassen så snart bagasjen er kommet.

For kunder i Mo Industripark har flybussen hente- og bringetjeneste. Gi beskjed om du ønsker hente- eller bringetjenester, og hvor mange personer det gjelder.

For bestilling: Telefon flybuss: 971 44 444

WWW.POLARTOURS.NO

Giveaways

Hos oss finner du et bredt utvalg av profileringsartikler tilpasset deres bedrift. Vi hjelper dere gjerne med å finne det produktet som passer akkurat for deres behov. Produktene våre er av beste kvalitet og kan leveres med og uten logo. Blant annet krus, penner, drikkeflasker, headnecker, merker, bager og minnepenner for å nevne noe.

REKLAME 75 12 10 70 • salg@idreklame.no • idreklame.no

Tallene for 2017 er klare; antall overskridelser registrert er det laveste antallet siden 2011.

FAKTA OM LUFTFORURENSING

- Det er flere forhold som påvirker mengden av luftforurensning. Dette kommer an på utslippsmengder fra ulike kilder, nærhet til forurensningskilder og lokale meteorologiske og klimatiske forhold.
- De viktigste kildene til luftforurensning er utslipp fra vegtrafikk, boligoppvarming og industri, samt utslipp fra skip i havn.
- Det er mest luftforurensning om vinteren. Dette skyldes blant annet at det da er høyest utslipp fra flere kilder, som vedfyring, bruk av piggdekk og eksosutslipp ved bruk av kald motor i kuldegrader. I tillegg forekommer meteorologiske inversjoner som gir dårligere spredningsforhold om vinteren. Dager med sterk kulde, vindstille og tørt vær vil for eksempel gi større konsentrasjon av svevestøv i Industriparken og dens nærhet.
- For svevestøv PM₁₀ er grenseverdien for årsmiddel 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, og antall døgnoverskridelser 30 døgn. Døgnmiddelgrensa er 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.
- For PM_{2,5} er grenseverdien for årsmiddel 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Laveste antall døgnoverskridelser siden 2011

Luftkvaliteten i Mo i Rana overvåkes hele døgnet gjennom alle dager i året. Rana Kommune administrerer luftovervåkingsprogrammet og Sintef Molab gjennomfører målingene her i byen. I tillegg til at målingene kan følges på nettsiden www.luftkvalitet.info sender Sintef Molab månedlige rapporter både til næringslivet og kommunen. Tallene for 2017 er klare; antall overskridelser registrert er det laveste antallet siden 2011.

Målingene av svevestøv startet i 2004, og det har siden den gang blitt utført døgnkontinuerlige målinger ved målestasjonen på Moheia. Til sammen 12 døgn med overskridelser av grensa for tillatt mengde svevestøv i lufta, ble registrert i hele 2017. Antall tillatte døgnoverskridelser i løpet av et år er 30 døgn.

Iverksatte tiltak

De siste årene har en rekke tiltak blitt satt i verk i Mo Industripark for å håndtere utfordringer knyttet til støv og utslipp. Feieprogram, asfaltering, beplantning og redusert bruk

av strøsand er noen av de største og mest virkningsfulle. I tillegg har flere av bedriftene allerede investert i eller har planer om å investere i enda mer avanserte renseanlegg i sine virksomheter.

Utstrakt bruk av moderne feiebiler kombinert med et godt samarbeid mellom industrien og kommunen gjør at andre byer gjerne ser til Mo i Rana når de skal håndtere sine utslippsutfordringer. Trondheim kommune, en av stedene i landet med dårligst luftkvalitet, kjøpte for eksempel tilsvarende feiebil som benyttes av Anleggs Service i Mo Industripark, etter et besøk hos bedriften i 2016.

Bedriftene sammen om feieprogram

har et omfattende feieprogram for å håndtere støvproblematikken knyttet til industrien i parken. Blant bedriftene som er med på å finansiere programmet finner vi Celsa Armeringsstål AS, Elkem Rana AS, Ferroglobe Mangan Norway AS, Øijord & Aanes Entreprenørforretning AS og Harsco Metals Norway AS. 5 feiebiler fra Anleggsservice AS leverte ca 4500 timer feiing i 2017 på fellesveinettet i industriparken. Feiing på industribedriftenes områder kommer i tillegg. Feieprogrammet er med på å sikre at minst

mulig støv kan spres til omgivelsene da det samles opp og ikke får mulighet til å virvle rundt.

Må følge nasjonale regelverk

Smelteverkene i parken har alle sine utslippstillatelser fra Miljødirektoratet, og har selvrapporteringsansvar i tillegg til at det foretas målinger av tredjepart. Alle aktørene er opptatt av å følge gjeldende regelverk og holde seg innenfor sin konsesjon, i tillegg til å jobbe med forbedring av sine utslippstill. Derfor har mange av prosessbedriftene tatt initiativ til å etablere flere klynger som Arctic Cluster Team, for sammen å kunne finne frem til gode løsninger for å få en mer bærekraftig, grønn produksjon.

I 2015 vedtok klima- og miljødepartementet nye og strengere krav til lokal luftkvalitet i norske byer som trådte i kraft 1. januar 2016. Antall tillatte døgnoverskridelser i løpet av et år er 30 døgn. I 2015-2016 utførte COWI for Miljødirektoratet i tillegg en screening undersøkelser av NO₂ utslipp i en rekke norske byer. Etter screeningen ble flere steder, inkludert Mo i Rana, pålagt å måle NO₂ utslipp i hele 2018. Disse målingene er nå i gang, og ved utgangen av året skal Miljødirektoratet vurdere om disse målingene skal være en fast del av luftovervåkingsprogrammet eller ikke. I 2018 skal det også gjennomføres en ny vurdering av hvorvidt grenseverdiene for svevestøv skal skjerpes ytterligere fra 2020.

Lurer du på luftkvaliteten der du bor? På luftkvalitet.info kan du sjekke luftkvaliteten i 27 norske byer, inkludert Mo i Rana.

FOLK I PARKEN

Asle Hjartøy (58)

Stilling: Kurskoordinator ved MIP
Sikkerhetssenter

Når begynte du i jobben?

- Jeg begynte i år 2000. Da var det en interessant jobb ledig her.

Hvilken arbeidstidsordning har du?

- Dagtid.

Hva er det beste med din jobb?

- Vi har stor frihet under ansvar. Jeg driver mye med opplæring og coaching. Dette er et stort kurscenter, så vi jobber med å få det til å rulle og gå.

Hva ville du gjennomført dersom du var sjef i ei uke?

- Det vet jeg ikke helt. Vi har det veldig bra her. Dette er kanskje en av de beste bedriftene i Rana.

Matpakke eller kantine?

- Matpakke. Som oftest med salami.

Nett- eller papiravis?

- Det blir mye nettavis. Mer og mer egentlig, men jeg har allikevel abonnement på Rana Blad.

Facebook eller ordentlig bok?

- Jeg foretrekker ordentlige bøker. Hovedsakelig norsk og svensk krim.

Trond Avdem (47)

Stilling: Utrykningsvakt ved MIP
Sikkerhetssenter

Når begynte du i jobben?

- Jeg har vært vikar her i 13-14 år.

Hvilken arbeidstidsordning har du?

- Døgnvakt. Da er jeg på i 24 timer.

Hva er det beste med din jobb?

- Det er en veldig god arbeidstidsordning og man vet aldri hva dagen vil bringe. Det er mange trivelige folk her og et godt arbeidsmiljø.

Hva ville du gjennomført dersom du var sjef i ei uke?

- Da ville jeg kjøpt nye senger. De er ganske små og madrassene er harde.

Matpakke eller kantine?

- Jeg lager både middag, kvelds og lunsj her på jobb. Da lager jeg det jeg har lyst på.

Nett- eller papiravis?

- Nettavis. Det er enkelt. Jeg står opp om morgenen, tar en kopp kaffe og sjekker nettavisene.

Facebook eller ordentlig bok?

- Facebook. Det er enkelt og man kan lese når man vil. Jeg har ikke tid til å lese bok.

Rosenborg Reklame (K196)

100% FORNYBAR ENERGI

Ta et aktivt valg og spar miljøet!

Kjøp OPPRINNELSESGARANTI fra verdens vakreste vannkraftverk, Øvre Forsland.

www.helgelandkraft.no

Kundesenter: 751 00 000 / bedrift@helgelandkraft.no

Øvre Forsland kraftverk

 HELGELAND KRAFT
Strøm fra verdens vakreste kyst

TAKK

Takk til gode kolleger for oppmerksomheten i anledning min 60-årsdag.
Med vennlig hilsen Åge Nilsen, Celsa Armeringssål AS.

JUBILANTER

50 år

Chutikan Sæther
Glencore Manganese
Norway
19.01.1968

Roy Kenneth Røreng
Glencore Manganese
Norway
27.01.1968

Randi C. Hovdahl
Mo Industripark AS
04. 02.1968

Roy Kappfjell
Elkem Rana
05.01.2018

60 år

Ernst Ulriksen
MOMEK Services AS
17.02.1958

Kator Finseth
Glencore Manganese
Norway AS
28.02.1958

NYANSETTELSE

Frode Johan Berg ble 01. Januar 2018 ansatt som ny verksdirektør ved Elkem Rana. Berg har solid verkserfaring gjennom 10 år som verkssjef ved Celsa Ameringsstål AS. Han er utdannet sivilingeniør i metallurgi ved NTNU og har tidligere hatt ulike stillinger i Celsa, og ved Sintef Molab.

Ny arbeidsbil?

Mercedes-Benz
Kvalitet i arbeid

Vi har varebiler i alle størrelser!
Ta kontakt med oss på Hemnes Bil for et tilbud.
Mercedes-Benz varebiler.
De beste velger ofte det beste.

Importør: Bertel O. Steen AS. www.facebook.com/MBvarebil. www.mercedes-benz.no

HEMNES BIL AS

Ranenget 1, 8601 Mo i Rana, Tlf. 75 12 99 00, Salg: 976 64 080, www.hemnes-bil.no